

CUVÂNT CĂTRE CITITOR

Iubite cititor,

Mesajul pe care îl citești acum este singurul text scris *special* pentru această ediție. Cartea cuprinde alocuțiuni, rapoarte, prelegeri, comunicări, articole scrise sau rostite pe parcursul unui deceniu, începând cu anul 1997, fiecare dintre ele păstrând informația, structura și stilul solicitate de contextul respectiv. Conturul definitiv al cărții, încadrată în conceptul și exigențele colecției *Strategia schimbării*, se datorează colaboratorilor întreprinderii Editorial-Poligrafice *Știința*. Volumul apare la insistența colegilor și prietenilor și, recitit acum în ansamblu, îmi permite să remarc și să prezint ceea ce s-ar numi un program personal de cercetare, activitate științifică, didactică, parlamentară, administrativ-managerială în domeniul științei - la modul patetic, un crez.

Am acceptat, în aceeași idee, inserarea între copertele acestei cărți și a unor interviuri acordate cu diferite ocazii. Explicația e că - păstrând stilul limbajului oral, formulele uneori improvizate ad-hoc, în funcție de temă și de dispoziție - am tratat aceleași subiecte în explicații succinte, la nivel de popularizare.

Toate materialele au fost grupate pe secțiuni-capitole, în funcție de tematica abordată.

Capitolul I, *Strategia dezvoltării durabile*, relevă perspectivele restructurării societății și necesitatea reorganizării științei și cercetărilor efectuate de savanți în legătură cu tranziția la economia de piață și integrarea europeană. În capitol este motivată și se talmăcește misiunea pe care și-o adjudecă în ultimele decenii savanții din întreaga lume - cea de a asigura longevitate decentă umanității. Deoarece Republicii Moldova îi lipsește totalmente experiența istorică și tradiția edificării și punerii în practică a strategiilor de dezvoltare în calitate de stat independent, ea are toate oportunitățile să se conecteze la experiența țărilor avansate.

Materialele incluse în **capitolul II**, *Knowledge society* (o noțiune mai puțin sau deloc utilizată până acum, cu referire la Republica Moldova), abordează probleme de stringentă actualitate; necesitatea unei reforme radicale a științei, utilizarea intensivă a cunoașterii în vederea dezvoltării societății, generarea de cunoștințe, ca o condiție indispensabilă pentru o creștere economică constantă și îmbunătățirea calității vieții. Pe exemple concrete, am căutat să argumentez că evoluția în era informațională este determinată cu precădere de știință, care stă la baza progresului tehnologic. Astfel, rolul cercetării și inovării devine decisiv într-o societate bazată pe cunoaștere, creativitate, adevăr și moralitate.

Materialele prezentate în **capitolul III**, *Reforma științei*, sunt consacrate, cu precădere, reformei Academiei de Științe a Moldovei. Fiecare articol din acest compartiment constituie un mijloc de exprimare a ideilor ce țin de organizarea cercetării în Republica Moldova, dar și o parte componentă a cercetării științifice în domeniul managementului - soluții care au contribuit la dezvoltarea științei, dinamizarea și eficientizarea activității de cercetare. În contextul *Codului cu privire la știință și inovare* s-a anunțat public un program de modernizare a sferei științei academice, a institutelor ramurale și a universităților sub aspect tehnologic și conceptual, fundamentându-se necesitatea implementării unei noi paradigme instituționale, care oferă și demonstrează viabilitatea soluțiilor de finanțare a științei printr-o cotă majorată a alocațiilor din PIB, prin investirea mijloacelor agenților economici în sfera științei și inovării, precum și prin atragerea de granturi și proiecte internaționale. Codul a conferit Academiei rolul de expert și consilier al autorităților publice. Din lucrare se desprind și se definesc măsurile concrete care au fost întreprinse și care au schimbat în ultimii 3 ani

atitudinea autorităților publice față de știință și direcțiile ei de dezvoltare.

Capitolul IV, Mediul și omul, vine să elucideze una dintre preocupările mele permanente, și anume chimia ecologică - domeniu al științei pe care îl profesez de mai bine de trei decenii. Investigațiile efectuate personal, deopotrivă cu multe alte lucrări valoroase ale cercetătorilor autohtoni, reprezintă o sursă consistentă de informare și analiză pentru elaborarea de politici ecologice la nivel de stat, pentru asigurarea, în ultimă instanță, a securității ecologice a statului. Și, în acest sens, am căutat să demonstrez necesitatea implementării unui management eficient în gestionarea resurselor naturale.

În *Interviurile* inserate în **capitolul V** am încercat să ajung la inima și sufletul cititorilor și ascultătorilor cu răbdare și tenacitate și să-i conving că micul nostru plai mioritic, dar și omenirea în care suntem integrați prin procesul globalizării, vor avea un viitor decent doar în urma armonizării relațiilor dintre stat și știință, știință și educație, dintre om și natură, relații bazate pe dialog și conlucrare, pe know-how și progres. **În consecință, o societate are viitor numai dacă se bazează pe cunoaștere.**

În acest sens, mi-ar fi fost chiar mie dificil să delimitez noțiunea de cercetător de cea de manager, una sacrificându-se uneori pentru cealaltă, dar ambele fiind calități care, pentru mine (și probabil pentru timpul nostru), se completează reciproc.

Reforma științei ar fi fost imposibilă fără adoptarea *Codului cu privire la știința și inovare* - această veritabilă Constituție a comunității științifice - care s-a produs grație inițiativei Președintelui republicii Moldova Vladimir Voronin. Toate inițiativele și toate activitățile reflectate în cartea de față s-au bucurat de sprijinul și susținerea Parlamentului, a colegilor din Guvern, a corpului academic și a comunității științifice.

Evident (o spun nu din modestie, ci pentru că așa e corect, așa stau lucrurile), o contribuție substanțială în tot ceea ce am promovat și am realizat pe parcursul anilor revine echipelor cu care am lucrat la etapa respectivă - tuturor celor care au fost alături de mine în acești ani de căutare insistentă a adevărului, cărora pe această cale le mulțumesc cordial. Exprim cele mai sincere mulțumiri și soției mele, Măria Duca, care m-a susținut cu cuvântul și fapta în această perioadă grea, dar interesantă din biografia mea, mi-a acordat tot sprijinul la pregătirea acestei cărți, fiind de fapt primul cititor pasionat și primul critic exigent.

În fine, închei mesajul către Domniile Voastre, stimați cititori - cercetători, cadre didactice, oameni politici, de afaceri și de cultură, studenți, masteranzi și doctoranzi și rămân cu speranța, că răsfoind filele ce urmează veți avea nu doar posibilitatea să descoperiți evenimente și fapte, documentate istoric, ci și un imbold pentru noi începuturi.

Al Dumneavoastră,
Academician Gheorghe Duca,
Președintele Academiei de Științe a Moldovei

Chișinău, 25 mai 2007